

УДК 338.24

М. А. Місевич,
к. е. н., доцент кафедри менеджменту та маркетингу,
Поліський національний університет, м. Житомир
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2018-4834>
О. А. Фана,
магістрант кафедри менеджменту та маркетингу,
Поліський національний університет, м. Житомир
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1376-155X>
Ю. О. Ільюк,
магістрант кафедри менеджменту та маркетингу,
Поліський національний університет, м. Житомир
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6191-9243>

DOI: 10.32702/2306-6792.2022.20.52

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

М. Mysevych,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Management and Marketing,
Polissya National University, Zhytomyr
O. Fana,
Master's student of the Department of Management and Marketing,
Polissya National University, Zhytomyr
J. Ilyuk,
Master's student of the Department of Management and Marketing,
Polissya National University, Zhytomyr

PRODUCTION POTENTIAL MANAGEMENT SYSTEM OF THE ENTERPRISE

Досліджено дефініцію поняття "виробничий потенціал" та його складові. Уточнено сутність та складові виробничого потенціалу з метою побудови ефективної системи управління ним. Відсутність єдиного підходу до трактування поняття "виробничий потенціал" і складових призводить до складнощів при його визначенні. Запропоновано під виробничим потенціалом розуміти сукупність виробничих ресурсів (наявних і прихованих можливостей підприємства), що використовуються в процесі виробництва з метою виконання виробничої програми. Розглянуто складові системи управління виробничим потенціалом. Управління виробничим потенціалом підприємства вимагає від керівника гнучкості до зміни внутрішнього та зовнішнього середовища, приділення уваги його формуванню, використанню, зростанню та оцінці. Для ефективного управління необхідно розробити свою власну систему, яка буде враховувати всі наявні параметри зростання виробничого потенціалу, стан і склад ресурсів щодо їх використання, що полягає у зміні підходів до управлінської складової певного підприємства.

Today, business conditions require Ukrainian enterprises to effectively use their production potential, which is capable of ensuring stable market positions even under martial law conditions. Enterprises are unable to influence the external environment in order to change it, in accordance with their own interests, they should pay more attention to adaptation to changing economic conditions, that is, the use of production potential in accordance with market requirements and their own production capabilities. The definition of the concept of "production potential" and its components have been studied. The essence and components of production potential have been specified in order to build an effective system of its management. The lack of a unified approach to the interpretation of the concept of "production potential" and its components leads to difficulties in its definition. It is suggested that production potential should be understood as a set of production resources (available and hidden capabilities of the enterprise) used in the production process for the purpose of fulfilling the production program.

The production potential of the enterprise characterizes its production capabilities, internal sources of future development, available financial resources and those used to achieve certain economic goals in the relevant economic conditions. The production potential management system of the enterprise is complex, as it includes: functions, forms, methods, tools and control levers. The production potential management mechanism includes traditional methods and the latest management technologies. The components of the production potential management system are considered. Management of the production potential of the enterprise requires the manager to be flexible to changes in the internal and external environment, to pay attention to its formation, use, growth and evaluation. For effective management, it is necessary to develop your own system, which will take into account all available parameters of the growth of production potential, the state and composition of resources in relation to their use, which consists in changing approaches to the management component of a certain enterprise.

Ключові слова: виробничий потенціал, потенціал, система управління, підприємство.
Key words: production potential, potential, management system, enterprise.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На сучасному етапі розвитку країни промислові підприємства відіграють головну роль у реалізації науково-технічного прогресу всіх галузей країни та забезпечують інноваційну складову розвитку економіки, перебувають не в кращому стані, ефективність їхньої діяльності є невисокою. Дана ситуація обумовлює необхідність пошуку засобів і способів, які можуть покращити стан вітчизняних підприємств, підвищити їхню стійкість. Ефективна робота промислового підприємства неможлива без інноваційних технологій та основних засобів, які дозволяють збільшувати обсяги діяльності. У зв'язку з цим актуальним є дослідження системи управління виробничим потенціалом підприємства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблемам формування та управління виробничим потенціалом промислових підприємств присвятили свої наукові праці такі відомі вчені як Т.О. Бабан [1], Т.В. Бова [2], Г.М. Бойківська Г.М. [3], А.М. Гаєвська [4], О.Г. Гончаренко [5], М.М. Захаренко [7], П.В. Круш [9], Т.І. Олійник [11], П.Г. Перерва [12], С.В. Руденко [13], Т.А. Талах [14] та ін. Проте в дослідженнях зазначених вчених залишилось поза увагою є питання побудови ефективної системи управління виробничим потенціалом господарюючого суб'єкта.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є ідентифікація складових системи управління виробничим підприємством з метою забезпечення його конкурентоспроможності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Сьогодні умови господарювання пред'являють до підприємств України вимоги ефективного використання виробничого потенціалу, який здатен забезпечити стійкі ринкові позиції навіть в умовах воєнного стану. Підприємства нездатні впливати на зовнішнє середовище з метою його змінення, відповідно до власних інтересів вони повинні більше уваги приділяти адаптації до мінливих умов господарювання, тобто використання виробничого потенціалу відповідно до вимог ринку та власних виробничих можливостей.

Господарюючі суб'єкти повинні забезпечувати ефективне використання виробничого потенціалу як у внутрішньому середовищі щодо виробництва продукції, так і у зовнішньому середовищі щодо її реалізації та формуванні діючих взаємин з суб'єктами ринку від яких залежить життєздатність та розвиток підприємства, тобто зі споживачами, постачальниками, представниками державного регулювання.

В умовах воєнного стану потенціал підприємства визначається не стільки його ресурсами, скільки інтенсивністю їх руху, потоком — створення, оновлення та удосконалення.

Категорія "потенціал" тісно пов'язано з структурою цілей та визначається як "сукупність можливостей" промислового підприємства [13, с. 165]. Потенціал підприємства — багатовимірне системне логістичне утворення, структура якого визначається трьома принциповими вимірами, кожне з яких відповідає певній групі факторів, які обумовлюють весь спектр діяльності підприємства, а саме:

— функціональний — основними видами функціональної діяльності;

Таблиця 1. Підходи науковців до дефініції "виробничий потенціал"

№ з/п	Автор	Визначення
1	Бабан Т.О. [1]	Виробничий потенціал підприємства – це сукупність виробничих ресурсів з урахуванням їх обсягу, структури, технічного рівня та якості
2	Бова Т.В. [2]	Виробничий потенціал підприємства – це набір ресурсів, які в процесі виробництва приймають форму факторів виробництва
3	Гасвська Л.М., Чернова О.В. [4, с. 184]	Виробничий потенціал підприємства – це система, яка складається з елементів, які в процесі виготовлення продукції виконують різного роду функції, що притаманні будь якій системі
4	Іщук С.О. [8]	Виробничий потенціал підприємства – це складна, організована, динамічна система, яка формується з множини елементів, що перебувають у взаємозв'язку та взаємодії і виконують різні функції в процесі виготовлення продукції необхідної кількості та якості і в терміни, визначені ринком
5	Левченко Ю.Г., Ратушняк Ю.Ю [10]	Виробничий потенціал підприємства – формується основними виробничими фондами, до яких входять будівлі, споруди, трубопроводи, машини, устаткування тощо
6	Перерва П.Г., Побережна Н.М. [12, с. 193]	Виробничий потенціал підприємства – це розкриває сутність внутрішнього середовища та впливає на зовнішнє середовище. Результати його використання доцільно розглядати з позицій внутрішньої та зовнішньої ефективності економічних ресурсів за відповідними показниками
7	Федонін О.С., Репіна І.М. [15, с. 193]	Виробничий потенціал підприємства – це наявні і приховані можливості підприємства щодо залучення і використання факторів виробництва для випуску максимально можливого обсягу продукції

Джерело: узагальнено автором на основі [1; 2; 4; 8; 10; 12; 15].

— організаційний — формами організації основних видів функціональної діяльності;

— ресурсним — ресурсами, які необхідні для організації та здійсненні функціональної діяльності.

Жодне сучасне прибуткове підприємство неможливо уявити без потреби вирішувати проблему нарощування використання виробничого потенціалу. Його активна діяльність та подальша реалізація виробничих можливостей, як суб'єкта господарювання, сприятиме вдосконаленню економічної політики на підприємстві, зростанню добробуту працівників та споживачів продукції і послуг та забезпеченню соціальної стабільності в цілому. Крім того, врахувавши умови невизначеності, підприємство може покращити не лише елементи внутрішнього середовища, але здійснити вагомий внесок в економічний розвиток країни.

Метою діяльності кожного виробничого підприємства є нарощення виробничих потужностей для підвищення прибутковості та конкурентоспроможності. Для цього керівництво господарюючого суб'єкта здійснює управління виробничим потенціалом. Багато вчених у своїх працях приділяють увагу дефініції поняття "виробничий потенціал" (табл. 1).

На нашу думку, аналізуючи визначення П.Г. Перерви [12] та С.В. Руденко [13] виробничий потенціал варто розглядати не лише з позицій внутрішнього середовища, а й з позицій зовнішнього, адже існує зворотній вплив з боку зовнішнього середовища у вигляді ризиковості та невизначеності.

На погляд П.В. Круша [9], виробничий потенціал підприємства — це інтегрована складова, яка входить до об'єктивного потенціалу підприємства, а вся структурна модель потенціалу поділяється на об'єктивні та суб'єктивні складові.

На думку Бова Т.В. виробничий потенціал підприємства — це система взаємопов'язаних елементів (основні фонди, трудові ресурси, матеріально-сировинні ресурси, інформаційні ресурси тощо), які виконують різні функції у процесі забезпечення випуску продукції та досягнення інших цілей розвитку підприємства [2].

Отже, між думками вчених є певні суперечності. На нашу думку, відокремлення об'єктивної і суб'

об'єктивної складової дещо ускладнює аналіз виробничого потенціалу. Саме тому варто розглядати складові виробничого потенціалу без відокремлення об'єктивно-суб'єктивної сутності, що дасть цілісну основу для аналізу потенціалу, а це, в свою чергу, дозволить підвищити ефективність використання виробничого потенціалу.

Узагальнюючи думки науковців, що подані в таблиці 1 можна зробити висновок, що виробничий потенціал слід трактувати як сукупність виробничих ресурсів (наявних і прихованих можливостей підприємства), що використовуються в процесі виробництва з метою виконання виробничої програми.

Головною задачею управління виробничим потенціалом господарюючого суб'єкта є створення продукції при мінімальних витратах ресурсів, а для цього слід на постійній основі здійснювати пошук нових резервів щодо оновлення виробничих потужностей, впровадження інновацій. Для побудови системи управління ним необхідно ідентифікувати складові виробничого потенціалу господарюючого суб'єкта.

Результати проведеного аналізу наукових статей свідчать, що серед дослідників відсутній

єдиний підхід при визначенні складових виробничого потенціалу (табл. 2).

Отже, дослідники виокремлюють різні складові виробничого потенціалу підприємства. Так О.Л. Горяча [6] до виробничого потенціалу відносить лише виробничі основні фонди. На наш погляд, це не зовсім доречно, оскільки з допомогою лише виробничих фондів неможливо забезпечити безперервний виробничий процес. Талах Т.А [14] основною складовою виробничого потенціалу вважає трудові ресурси. Однак, дослідник не враховує, що в процесі виробництва відбувається взаємодія матеріальних і нематеріальних ресурсів під впливом людських ресурсів.

Друга група авторів (Т.О. Бабан [1], Л.М. Гаєвська [4]) до складових виробничого потенціалу відносять матеріально-сировинні ресурси та виробничі фонди, що використовують в процесі виробництва. На нашу думку, цей підхід не враховує таку важливу складову як трудові ресурси, задіяні в процесі виробництва.

Третя група авторів до складових виробничого потенціалу відносить матеріально-сировинні ресурси, трудові ресурси та виробничі основні засоби. Виокремлення цих складових відповідає факторам виробництва. Руденко С.В. [13] пропонує окрім цих трьох факторів включити ще фінансові ресурси та земельні ресурси. Олійник Т.І. виокремлює такі складові: матеріально-сировинні ресурси, техніко-технологічна складова, трудові ресурси, фінансові ресурси, інформаційна складова [11]. Вважаємо, що виділення фінансових ресурсів є доречним, а земельні ресурси вже включені в групу матеріально-сировинні ресурси.

Олійник Т.І. [11] та Круш П.В., Бойко Т.О. [9] у своїх дослідженнях ідентифікують таку додаткову складову виробничого потенціалу як

Таблиця 2. Підходи дослідників до складових виробничого потенціалу підприємства

Складові потенціалу	Бабан Т.О. [1]	Бойківська Г.М. [3]	Гаєвська Л.М. [4]	Гончаренко О.Г. [5]	Горяча О.Л. [6]	Круш П.В., Бойко Т.О. [9]	Левченко Ю.Г. [10]	Олійник Т.І. [11]	Руденко С.В. [13]	Талах Т.А. [14]
Матеріально-сировинні ресурси	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-
Виробничі фонди	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
Трудові ресурси	-	+	-	+	-	+	+	+	+	+
Енергетичні ресурси	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
Фінансові ресурси	-	-	-	-	-	+	-	+	+	-
Земельні ресурси	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
Інформаційна складова	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-

Джерело: складено автором на основі [1; 3; 4; 5; 6; 9; 10; 11; 13; 14].

економічна інформація, що регулює раціональність використання ресурсів, обсяги виробництва, показує резерви зростання продуктивності й пов'язаної з нею ефективності використання засобів виробництва та технологій.

На рис. 1 узагальнено складові виробничого потенціалу підприємства.

Таким чином, до ресурсної складової виробничого потенціалу підприємства відносимо:

- 1) матеріально-сировинна складова (матеріальні ресурси, що використовуються в процесі виробництва);
- 2) технологічна складова (основні засоби, нематеріальні активи, що задіяні в процесі виробництва);
- 3) трудова складова (основний виробничий персонал);
- 4) фінансова складова (грошові кошти для забезпечення безперервного виробництва).

Рис. 1. Запропоновані складові виробничого потенціалу підприємства

Джерело: запропоновано автором.

Таблиця 3. Характеристика складових системи управління виробничим потенціалом

Об'єкт управління	Основні засоби	Виробничі запаси	Основний виробничий персонал	Продукція	Фінансові ресурси	Інноваційні технології виробництва
Функції	Організація	Аналіз	Планування	Мотивація	Контроль	Нормування і регулювання
	Організація процесу виробництва, забезпечення запасами, товарами, оптимального використання ресурсів	Оцінка використання ресурсів в попередніх періодах, аналіз ринкової ситуації	Планування роботи з контрагентами, робочої програми, кошторису витрат	Матеріальне та моральне стимулювання працівників	Контроль якості продукції, за вчасним виконанням робіт, за фондом робочого часу	Виробничих ресурсів, праці, регулювання виробництва
Форми	Управління виробничими ресурсами	Управління трудовими ресурсами	Управління основними засобами	Управління фінансовими ресурсами	Управління інноваціями	Управління інформаційними потоками
Методи	маркетингові дослідження щодо ресурсної складової, використання внутрішніх резервів		модернізація виробництва,	удосконалення управління		преміювання персоналу
Інструменти	Створення «буферних зон» (формування запасів і резервів для безперервного надходження ресурсів)		складання прогнозів майбутнього розвитку	складання планів, сценаріїв розвитку,	ухвалення ефективних рішень	інновації, моніторинг
Важелі	Стимули	моральне стимулювання		матеріальне стимулювання		
	Санкції	штрафи		Матеріальна та кримінальна відповідальність за допущені порушення		

Джерело: узагальнено автором на основі [2; 4; 6; 11; 15].

Виробничий потенціал підприємства — це потенційна спроможність виготовляти продукцію такого асортименту, переліку та якості, які будуть задовольняти ключовим параметрам попиту на ринку.

Виробничий потенціал підприємства характеризує його виробничі можливості, внутрішні джерела майбутнього розвитку, наявні фінансові ресурси та, що використовуються для досягнення певних економічних цілей у відповідних умовах господарювання.

Система управління виробничим потенціалом підприємства є складною, оскільки включає: функції, форми, методи, інструменти та важелі управління. Механізм управління виробничим потенціалом включає традиційні методи, новітні управлінські технології.

Олійник Т.І. відмічає, що управління виробничим потенціалом є процесом пошуку найбільш дієвих шляхів покращення його виробничої діяльності, доцільного використання ресурсів з метою зростання рівня конкурентного положення підприємства на ринку. Цей процес обумовлюється не тільки наявністю ресурсів підприємства, але й їхнім розподілом, використанням та вчасним поповненням. Тому виробничий потенціал підприємства доцільно розглядати як об'єкт управління, метою якого є формування і спрацювання потенціалу, що забезпечує виробництво про-

дукції. [11]. Цілком погоджуємося з дослідницею, адже ключовою задачею управління виробничим потенціалом є пошук шляхів зменшення витрат на матеріальні ресурси, виробничі засоби, технології виробництва та трудові ресурси.

Виокремлюють шість ключових функцій, кожна з яких виконує механізм управління виробничим потенціалом підприємства. Пояснення функцій, що міститься під їх назвою, допомагає зрозуміти її суть та вказує на основні напрямки їх дій.

Форми механізму варто розрізняти залежно від управління ресурсами: виробничими, трудовими та фінансовими. Сучасний механізм управління виробничого потенціалу підприємства повинен не тільки включати традиційні методи та інструменти управління, а й враховувати новітні управлінські технології для успішності у досягненні поставлених цілей і завдань щодо підвищення рівня ефективності його виробництва.

У табл. 3 узагальнено складові системи управління виробничим потенціалом підприємства.

Ключовою ціллю управління виробничим потенціалом є формування та здійснення таких керуючих впливів, які б вводили потенціал підприємства в стан, який передбачає досягнення стратегічних цілей. Базові задачі управління виробничим потенціалом:

1) збирання, обробка та групування зовнішньої і внутрішньої інформації про підприємство;

2) прогнозування зміни зовнішнього впливу на діяльність;

3) пошук альтернатив розвитку;

4) діагностичний аналіз виробничого потенціалу;

5) виконання керуючих впливів;

6) контроль за реалізацією прийнятих рішень.

При формуванні виробничого потенціалу керівництво має враховувати стратегію діяльності та цілі. Оптимальною є така структура, в якій кожна складова забезпечує собою якісне функціонування й розвиток, реалізацію стратегій і досягнення цілей.

До прогресивних сучасних управлінських технологій відноситься: корпоративне управління, особистісно-орієнтоване управління, стратегічне управління, система збалансованих показників. Корпоративне управління об'єднує: організацію спільної діяльності для досягнення стратегічної мети, творчий підхід до управління з делегуванням повноважень, аналіз сильних і слабких аспектів діяльності, підвищення стійкості підприємства до ризикових ситуацій, швидке прийняття управлінських рішень.

Особистісно-орієнтоване управління базується на прогнозуванні результатів діяльності, здійснення різких змін з пристосуванням до мінливого ринкового середовища, здатність прорахунку майбутніх подій, готовність до втрат від ризику та швидкого прийняття рішень.

Стратегічне планування передбачає формування стратегій для прийняття управлінського рішення на підприємстві, які спрямовані на розподіл ресурсів, зміну середовища функціонування, адаптацію до конкуренції. За підходом система збалансованих показників керівництво оцінює ефективність діяльності не лише за фінансовими показниками, а й соціальними, екологічними.

Крім того, при управлінні виробничим потенціалом підприємства необхідно враховувати вплив факторів:

— зовнішніх (політична стабільність в країні, загальний соціально-економічний стан розвитку країни, та інвестиційну привабливість, коливання валютного курсу, рівень інфляції);

— внутрішніх (кваліфікованість персоналу, забезпеченість засобами праці, їх якість та рівень придатності, інноваційність технологій, рівень корпоративного управління, тощо).

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи слід відмітити, що управління виробничим потенціалом підприємства — це сукупність методичних підходів і управлінських рішень, також впливів, що формуються під їх впливом і дозволяють здійснювати перетворення значної кількості можливих способів досягнення стратегічних цілей у виробничий потенціал підприємства.

За результатами проведеного дослідження виокремлено наступні проблемні питання в сфері управління виробничим потенціалом:

1) вітчизняні суб'єкти господарювання здійснюється управління ресурсами, а не виробничим потенціалом;

2) поза сферою управління залишається взаємозв'язок між окремими групами ресурсів підприємства та їх вплив на ефективність управління;

3) ігнорується комплексне здійснення оцінювання ефективності використання потенціалу підприємства та не розробляються заходи щодо його підвищення;

4) існуючі підходи до управління виробничим потенціалом ігнорують вплив зовнішнього середовища на діяльність підприємства.

Література:

1. Бабан Т.О. Застосування категорії "потенціал" у сучасних економічних дослідженнях. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. 2012. Вип. 127. С. 17—25.

2. Бова Т.В. Оцінка ефективності використання виробничого потенціалу сучасних промислових підприємств. Економічний простір. 2018. № 72/2. С. 66—72.

3. Бойківська Г.М. Теоретичні засади формування та використання виробничого потенціалу підприємств. Вісник Мукачівського державного університету. 2016. Випуск № 3. С. 140—146.

4. Гаєвська Л.М. Виробничий потенціал — основа розвитку підприємства. Вісник ЖДТУ. Економічні науки. 2016. № 1 (55). С. 184—185.

5. Гончаренко О.Г. Формування і використання ресурсного потенціалу виробничого комплексу. Державної кримінально-виконавчої служби України [монографія]. Чернігів: Десна Поліграф, 2015. 465 с.

6. Горяча О.А. Підходи до визначення й оцінки виробничого потенціалу промислових підприємств. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2012. № 2 (18). С. 65—69.

7. Захаренко М.М. Теоретичні засади управління виробничим потенціалом підприємства. *Агросвіт*. 2018. № 23. С. 59—65.

8. Іщук С.О. Концептуальні засади формування та розвитку виробничого потенціалу промислових підприємств. *Регіональна економіка: наук.-практ. журнал*. 2015. № 7. С. 48—56.

9. Круш П.В. Система управління виробничим потенціалом підприємства в сучасних умовах. *Підприємництво та інновації*. 2015. № 1. С. 75—83.

10. Левченко Ю.Г., Ратушняк Ю.Ю. Теоретичні основи формування та використання виробничого потенціалу підприємства. *Молодий вчений*. 2018. № 12. С. 623—626.

11. Олійник Т.І., Косенко А.О. Управління виробничим потенціалом підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8352>

12. Перерва П.Г. Визначення ефективності використання виробничого потенціалу машинобудівного підприємства. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. № 2. С. 191—198.

13. Руденко С.В. Виробничий потенціал аграрного підприємства: економічна сутність та роль у формуванні економічного потенціалу. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2016. Вип. 172. С. 164—175.

14. Талах Т.А. Особливості методики аналізу ефективності використання виробничого потенціалу підприємства. *Економічний форум*. 2017. № 1. С. 173—178.

15. Федонін О.С., Рєпіна І.М. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посібник. 2-ге вид., без змін. К.: КНЕУ, 2016. 316 с.

References:

1. Baban, T.O. (2012), "Application of the "potential" category in modern economic research", *Bulletin of the Kharkiv National Technical University of Agriculture: Economic Sciences*, vol. 127, pp. 17—25.

2. Bova, T.V. (2018), "Evaluation of the effectiveness of the use of production potential of modern industrial enterprises", *Economic space*, vol. 72/2, pp. 66—72.

3. Boykivska, H.M. (2016), "Theoretical principles of formation and use of production potential of enterprises", *Bulletin of the Mukachevo State University*, vol. 3, pp. 140—146.

4. Gaevska, L.M. (2016), "Production potential is the basis of enterprise development", *Bulletin of ZHTU. Economic sciences*, vol. 1 (55), pp. 184—185.

5. Honcharenko, O.G. (2015), *Formuvannia i vykorystannia resursnoho potentsialu vyrobnychoho kompleksu. Derzhavnoi kryminal'no-vykonavchoi sluzhby Ukrainy* [Formation and use of the resource potential of the production complex State Criminal Enforcement Service of Ukraine], Desna Polygraph, Chernihiv, Ukraine.

6. Goryacha, O.L. (2012), "Approaches to determining and evaluating the production potential of industrial enterprises", *Bulletin of the Berdyan University of Management and Business*, vol. 2 (18), pp. 65—69.

7. Zakharenko, M.M. (2018), "Theoretical principles of management of the production potential of the enterprise", *Agroworld*, vol. 23, pp. 59—65.

8. Ishchuk, S.O. (2015), "Conceptual principles of formation and development of production potential of industrial enterprises", *Regional economy: science and practice, magazine*, vol. 7, pp. 48—56.

9. Krush P.V. (2015), "The system of managing the production potential of the enterprise in modern conditions", *Entrepreneurship and innovation*, vol. 1, pp. 75—83.

10. Levchenko, Yu.G. and Ratushnyak, Yu.Yu. (2018), "Theoretical foundations of the formation and use of the production potential of the enterprise", *A young scientist*, vol. 12, pp. 623—626.

11. Oliynyk, T.I. and Kosenko, A.O. (2020), "Management of the production potential of the enterprise", *Efficient economy*, vol. 11, available at: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8352> (Accessed 25 Sept 2022).

12. Break, P.G. (2012), "Determining the efficiency of using the production potential of the machine-building enterprise", *Marketing and innovation management*, vol. 2, pp. 191—198.

13. Rudenko, S.V. (2016), "Production potential of an agricultural enterprise: economic essence and role in the formation of economic potential", *Bulletin of the Petro Vasylenko Kharkiv National Technical University of Agriculture*, vol. 172, pp. 164—175.

14. Talakh, T.A. (2017), "Peculiarities of the method of analysis of the efficiency of the use of the production potential of the enterprise", *Economic Forum*, vol. 1, pp. 173—178.

15. Fedonin, O.S. and Repina, I.M. (2016), *Potentsial pidpryemstva: formuvannia ta otsinka* [Enterprise potential: formation and assessment: education. Manual], 2nd ed., unchanged, KNEU, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 04.10.2022 р.